

Popis skutku

Úkolem soudu při formulaci skutku ve výrokové části rozsudku je postupovat tak, aby jeho popis byl dostatečný pro hmotně právní subsumpci pod zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu, který je ve skutku spatřován. Uvedený požadavek se vztahuje jak ke znakům základní, tak znakům kvalifikované skutkové podstaty. Ty by měly být adekvátně vyjádřeny již v tzv. skutkové větě výroku o vině, nikoli snad až v rámci vyjádření širších skutkových souvislostí v rámci odůvodnění rozsudku. V této části rozhodnutí by zásadně mělo být obsaženo případné detailnější rozvinutí skutkových zjištění vyjádřených z hlediska základních znaků příslušného trestného činu již v jeho výrokové části. V případě, že objektivní stránka dotyčné skutkové podstaty je vymezena znakem spočívajícím v porušení důležité povinnosti (např. § 143 odst. 2 tr. zákoníku), příp. znakem hrubého porušení zákona (např. § 143 odst. 3 tr. zákoníku), měl by již popis skutku obsahovat údaje konkretizující příslušná ustanovení zákona, jež byla jednáním pachatele porušena.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 6 Tdo 139/2020-394, ze dne 11.3.2020)

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 11. 3. 2020 v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. I.K. a soudců JUDr. J.E. a JUDr. V.V. o dovolání, které podal obviněný M. S., nar. XY, trvale bytem XY, proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 18. 9. 2019, č. j. 5 To 282/2019-332, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Jihlavě pod sp. zn. 9 T 58/2019, tak, že podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. se částečně zrušují rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 18. 9. 2019, č. j. 5 To 282/2019-332,

- ve výroku, jímž byl z podnětu odvolání poškozených napadený rozsudek Okresního soudu v Jihlavě ze dne 30. 5. 2019, č. j. 9 T 58/2019-301, podle § 258 odst. 1 písm. b), f), odst. 2 tr. ř. částečně zrušen ve výrocích, jímž byl obviněný zavázán zaplatit poškozeným M. S. nemajetkovou újmu ve výši 250 000 Kč, V. S. nemajetkovou újmu ve výši 250 000 Kč, L. S. nemajetkovou újmu ve výši 250 000 Kč, H. K. nemajetkovou újmu ve výši 200 000 Kč a náhradu škody ve výši 14 599 Kč, E. K. nemajetkovou újmu ve výši 150 000 Kč, J. S. nemajetkovou újmu ve výši 120 000 Kč, J. S. nemajetkovou újmu ve výši 120 000 Kč a M. V. nemajetkovou újmu ve výši 120 000 Kč,

- ve výroku, jímž byl obviněný podle § 228 odst. 1 tr. ř. zavázán zaplatit poškozeným M. S. nemajetkovou újmu ve výši 375 000 Kč, V. S. nemajetkovou újmu ve výši 375 000 Kč, L. S. nemajetkovou újmu ve výši 375 000 Kč, H. K. nemajetkovou újmu ve výši 375 000 Kč a náhradu škody ve výši 21 898,50 Kč, E. K. nemajetkovou újmu ve výši 225 000 Kč, J. S. nemajetkovou újmu ve výši 180 000 Kč, J. S. nemajetkovou újmu ve výši 180 000 Kč a M. V. nemajetkovou újmu ve výši 180 000 Kč a

- ve výroku, jímž podle § 229 odst. 2 tr. ř. tyto poškozené odkázal se zbytky jejich nároků na náhradu škody a nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních,

a rozsudek Okresního soudu v Jihlavě ze dne 30. 5. 2019, č. j. 9 T 58/2019-301,

- ve výroku, jímž byl obviněný podle § 228 odst. 1 tr. ř. zavázán zaplatit M. S., nar. XY, bytem XY, nemajetkovou újmu ve výši 250 000 Kč a

- ve výroku, jímž byla tato poškozená podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázána se zbytkem svého nároku na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních.

Podle § 265m odst. 1 tr. ř. se nově rozhoduje tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. je obviněný povinen nahradit M. S., nar. XY, bytem XY, nemajetkovou újmu zaplacením částky ve výši 250 000 Kč. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. se poškozená M. S., nar. XY, bytem XY, odkazuje se zbytkem svého nároku na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních. Podle § 256 tr. ř. se odvolání

poškozených V. S., L. S., H. K., E. K., J. S., J. S. a M. V. podaná proti rozsudku Okresního soudu v Jihlavě ze dne 30. 5. 2019, č. j. 9 T 58/2019-301, zamítají.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Jihlavě ze dne 30. 5. 2019, č. j. 9 T 58/2019-301, byl obviněný M. S. (dále „obviněný“, příp. „dovolatel“) uznán vinným přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku, jehož se podle jeho skutkových zjištění dopustil tím, že dne 1. září 2018 kolem 12:00 hod. jako řidič nákladního skříňového automobilu značky Fiat Ducato, RZ XY při jízdě po silnici č. 602 ve směru na Jihlavu v km 63,004 v katastru obce XY, okres Žďár nad Sázavou, při odbočování vlevo na účelovou komunikaci k rekreačnímu zařízení, se zapnutým ukazatelem změny směru jízdy vlevo, nedbal zvýšené opatrnosti, neboť zahájil odbočování v okamžiku, kdy již byl předjížděn zleva osobním automobilem značky Škoda Octavia combi, RZ XY řízeným E. S., nar. XY, čímž porušil zejména ustanovení § 21 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb. ve znění pozdějších změn a doplňků, v důsledku čehož došlo v levé polovině vozovky ke střetu obou vozidel, po kterém vozidlo Škoda Octavia vjelo vlevo mimo vozovku, kde narazilo levou boční částí do stromu a poté se převrátilo na střechnu, a způsobil tak vedle lehčího zranění spolujezdkyně ve vozidle Škoda Octavia V. S., nar. XY, řidiči E. S. nitrolební poranění ve formě rozlámání lebečních kostí, krvácení mezi obaly mozkové, do komor mozkových a zhmoždění a otok mozku, následkem kterýchžto zranění E. S. na místě zemřel.

2. Obviněný byl za tento přečin odsouzen podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvou let. Dále mu byl podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel v trvání dvou let. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. mu byla uložena povinnost zaplatit poškozeným Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky škodu ve výši 16 458 Kč, M. S. nemajetkovou újmu ve výši 250 000 Kč, V. S. nemajetkovou újmu ve výši 250 000 Kč, L. S. nemajetkovou újmu ve výši 250 000 Kč, H. K. nemajetkovou újmu ve výši 200 000 Kč a náhradu škody ve výši 14 599 Kč, E. K. nemajetkovou újmu ve výši 150 000 Kč, J. S. nemajetkovou újmu ve výši 120 000 Kč, J. S. nemajetkovou újmu ve výši 120 000 Kč a M. V. nemajetkovou újmu ve výši 120 000 Kč. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. byli poškození Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky, M. S., V. S., L. S., H. K., E. K., J. S., J. S. a M. V., odkázáni se zbytky svých nároků na náhradu škody a nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. O odvoláních obviněného a poškozených M. S., V. S., L. S., H. K., E. K., J. S., J. S. a M. V. proti tomuto rozsudku rozhodl Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 18. 9. 2019, č. j. 5 To 282/2019-332, jímž z podnětu odvolání jmenovaných poškozených podle § 258 odst. 1 písm. b), f), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek částečně zrušil ve výroku o náhradě škody (a nemajetkové újmy) u těchto poškozených a podle § 228 odst. 1 tr. ř. nově uložil obviněnému povinnost zaplatit poškozeným M. S. nemajetkovou újmu ve výši 375 000 Kč, V. S. nemajetkovou újmu ve výši 375 000 Kč, L. S. nemajetkovou újmu ve výši 375 000 Kč, H. K. nemajetkovou újmu ve výši 375 000 Kč a náhradu škody ve výši 21 898,5 Kč, E. K. nemajetkovou újmu ve výši 225 000 Kč, J. S. nemajetkovou újmu ve výši 180 000 Kč, J. S. nemajetkovou újmu ve výši 180 000 Kč a M. V. nemajetkovou újmu ve výši 180 000 Kč. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. tyto poškozené odkázal se zbytky jejich nároků na náhradu škody a nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních. Podle § 256 tr. ř. odvolání obviněného zamítl.

II. Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti citovanému rozsudku Krajského soudu v Brně podal obviněný prostřednictvím svého obhájce

JUDr. Víta Nevařila dovolání, jež opřel o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř., neboť má za to, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení otázky zavinění, tedy na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení, a že mu byl odvolacím soudem de facto uložen trest, který zákon nepřipouští. Tento závěr dovozuje ze snahy odvolacího soudu navýšením náhrady nemajetkové újmy vyrovnat jím konstatovanou mírnost nalézacího soudu při právním posouzení skutku.

5. Obviněný po shrnutí skutkových zjištění soudů nižších stupňů namítl, že odvolací soud nesprávně právně posoudil otázku zavinění, když zásadním bodem svých úvah učinil ojedinělé, subjektivní a nepřezkoumatelné konstatování znalce a svůj od soudu prvního stupně odlišný závěr o míře zavinění dopravní nehody spojil s počasím a denní dobou, tedy okolnostmi, které měl při své jízdě zohlednit poškozený. Závěry znalce o nízké intenzitě svitu ukazatele směru jízdy na jím řízeném vozidle považuje obviněný za bezvýznamné, nekonkrétní a nepřezkoumatelné. Podle jeho mínění soud prvního stupně postupoval správně, pokud těmto závěrům nepřikládal žádný význam. Pokud měl znalec vyjádřit svůj subjektivní dojem, že u vozidel daného typu nejsou ukazatele směru příliš zřetelné, je to u řádně homologovaného vozidla ve stavu způsobitelném k provozu na pozemních komunikacích zcela irelevantní okolnost, neboť za danou vlastnost jeho řidič nijak neodpovídá a nemůže ji ovlivnit. Samotná homologace i prohlídky technického stavu vozidla jsou zárukou, že vozidlo má i tuto vlastnost v potřebném rozsahu. Napadenému rozsudku vytýká, že závěr o jeho zavinění je opírá o nahodilé okolnosti, které jako řidič nemohl nijak ovlivnit. Ve svém dovolání tvrdí, že „není přípustné, aby byla míra zavinění závislá na nahodilé okolnosti, jakou jsou světelné podmínky“. Namítá, že to byl naopak zezadu příjíždějící poškozený, který měl v případě, kdy si nebyl jist jeho záměrem a chováním jeho vozidla, protože pro nadbytek světla dostatečně neviděl ukazatele směru, přizpůsobit rychlost vozidla této situaci. Toto zjevně neučinil. Obviněný odvolacímu soudu vytýká, že toto opomenutí poškozeného zcela nelogicky přičítá jemu. Sám se spoléhal na to, že i ostatní účastníci silničního provozu včetně poškozeného dodrží povinnosti vyplývající z příslušných předpisů. Jednal tak v rámci tzv. zásady omezené důvěry (v této souvislosti odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tz 182/2001, sp. zn. 6 Tdo 143/2011 a sp. zn. 4 Tdo 947/2012). Nemohl tudíž předvídat, že se vozidlo poškozeného bude přibližovat vysokou až nepřiměřenou rychlostí, že poškozený nevyhodnotí správně jeho jízdni manévry a nepřizpůsobí situaci rychlost jízdy, přehlédne či bude ignorovat ukazatel směru a v rozporu se svou povinností provede předjížděcí manévry způsobem a za podmínek, kdy to zákon výslovně zakazuje. Poškozený za dané situace neměl předjíždění zahájit nebo je měl přerušit. Jeho spoluzavinění má podle obviněného takovou intenzitu, že by postačilo na zavinění samostatné.

6. Dovolatel dále namítá, že soudy obou stupňů nesprávně právně posoudily otázku příčinné souvislosti s ohledem na to, že ke smrtelnému následku nedošlo v důsledku kolize s jeho vozidlem, ale až následným nárazem do stromu. Tvrdí, že podle skutkových zjištění po střetu s jeho vozidlem zůstalo auto poškozeného ovladatelné, jeho následná kolize se stromem proto nebyla nevyhnutelná. Ke smrtelnému následku tak podle dovolatele zřejmě přispěla i vysoká počáteční rychlost vozidla a navazující reakce poškozeného jako jeho řidiče, který měl minimálně několik vteřin na reakci a vyhnutí se překážce. Z dokazování podle jeho mínění nevyplývá, že pohyb vozidla poškozeného po střetu s jím řízeným vozidlem (ten ostatně nebyl po této stránce zkoumán, pouze popsán) byl jeho předvídatelným nebo nevyhnutelným důsledkem. Nebylo ani prokázáno, že tento střet poškozený nezavinil nebo mu nemohl zabránit. Vliv dalších faktorů, které dovolatel nevyvolal a které ani nemohl s přihlédnutím k obvyklému běhu věcí předvídat, měl být zkoumán a vyloučen, nebo měl být v souladu se zásadou in dubio pro reo posuzován v jeho prospěch jako okolnost snižující nebo vylučující jeho zavinění.

7. V souvislosti s touto námitkou vytýká dovolatel odvolacímu soudu, že nesprávně vyhodnotil rozsah potřebného dokazování. Zpracovaný znalecký posudek se podle jeho mínění vymyká obvyklému

standardu, když nebylo provedeno vlastní řešení střetu vozidel obvykle používanými počítačovými programy. Nejsou proto uvedeny energetické parametry střetu, ani řešení postřetového výběhu vozidel. To je zcela zásadní, protože není zřejmé, jakou silou na sebe vozidla v okamžiku střetu působila, tedy zda daná situace nevyhnutelně či podle očekávání musela vést ke vzniklým následkům, nebo zda na ně mělo vliv i pozdější jednání poškozeného. Bez řešení otázky pohybu vozidel po střetu, související otázky ovladatelnosti vozidla poškozeného a vlivu poškozeného na jeho pohyb nelze podle dovolatele o jeho zavinění rozhodnout, neboť není vyloučen či potvrzen vliv dalších okolností.

8. Za nesprávné proto obviněný považuje stanovení míry spoluzavinění poškozeného. Její procentní vyjádření podle něj postrádá zákonný podklad a je snadno zneužitelné. Napadenému rozsudku vytýká, že z něj není zřejmé, v čem spočívá 25 % rozdíl při posouzení míry spoluzavinění smrtelného následku a proč bylo zcela jednoznačné porušení povinnosti poškozeným posouzeno jen jako méně významný faktor. Žádá proto, aby Nejvyšší soud k této otázce zaujal v rámci sjednocování judikatury stanovisko a vymezil pravidla, jakým způsobem míru spoluúčasti kvantifikovat a jak v procentním vyjádření zohledňovat rozhodné okolnosti. Závěry odvolacího soudu v této otázce jsou podle dovolatele výsledkem nepřipustné libovůle, jsou nepřezkoumatelné a nesprávné. Ohledně dalších pochybení pak namítá, že jejich intenzita by byla postačující pro podání ústavní stížnosti a Nejvyšší soud již opakovaně připustil tuto situaci jako dovolací důvod *sui generis*.

9. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. dovolatel uvedl, že rozhodnutím odvolacího soudu ve spojení s jeho odůvodněním mu byl pod záminkou navýšení náhrady nemajetkové újmy prakticky ukládán přísnější trest, který zákon nezná a kompenzován nedostatek pravomoci odvolacího soudu ke změně rozsudku ve směru k právní kvalifikaci, kterou považuje za správnou. V postupu odvolacího soudu shledává zcela zjevnou snahu zvýšit prakticky za každou cenu míru jeho zavinění, aby mohl být postižen „alespoň“ v podobě povinnosti platit zásadně vyšší nemajetkovou újmu. K faktickému zvýšení míry jeho zavinění došlo bez provedení dokazování a při absenci odvolání státního zástupce. Jednalo se tak o nezákonný postup a náhradu trestu, který nemohl odvolací soud podle svých představ uložit. Tento postup proto není ničím jiným než uložením nezákonného trestu.

10. Závěrem obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek v celém rozsahu zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Brně k novému projednání a rozhodnutí.

11. V doplnění svého dovolání obviněný ve vztahu k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. upozornil na skutkové zjištění, že v době střetu vozidel bylo po dešti a zataženo, což bylo konstatováno na více místech ve spisu. Vyjádřil názor, že každý účastník provozu na pozemní skutečnosti musí této skutečnosti přizpůsobit jízdu, jak vyplývá z § 18 odst. 1 zákona č. [361/2000](#) Sb., o provozu na pozemních komunikacích. Posouzení odvolacího soudu ve vztahu k jednání poškozeného ve smyslu této povinnosti považuje za nepřezkoumatelné. Skutečností, že bylo pod mrakem, se odvolací soud vůbec při posuzování viditelnosti světel automobilu nezabýval. Neptal se na to ani policejní orgán a mlčí také znalec. Všechny orgány činné v trestním řízení mlčí ve vztahu k posouzení jízdy poškozeného ve smyslu této povinnosti, přizpůsobení jízdy povětrnostním podmínkám a pravděpodobnému překročení povolené rychlosti.

12. Nejvyšší státní zástupce se k dovolání obviněného vyjádřil prostřednictvím státní zástupkyně činné u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupkyně“). Ta ve svém vyjádření nejprve uvedla, jakým způsobem ve věci rozhodly oba soudy nižších stupňů, a poté zmínila, jaké námítky proti dovoláním napadenému rozsudku odvolacího soudu obviněný uplatnil. Připomenula, že - obviněný přečin usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku spáchal v zásadě tím, že při odbočování vlevo na účelovou komunikaci měl sice zapnutý ukazatel změny směru jízdy vlevo, ale nedbal zvýšené opatrnosti a ohrozil řidiče osobního automobilu Škoda Octavia E. S. jedoucím

rychlostí 90 km v hodině, neboť zahájil odbočování v době, kdy již byl předmětným osobním motorovým vozidlem předjížděn a vjel mu do jeho jízdní dráhy, v důsledku čehož pak došlo nejprve k nárazu do levé přední části vozidla obviněného a k vyjetí vozidla poškozeného mimo vozovku, kde narazilo levou boční částí do stromu a poté se převrátilo na střechnu, kdy následkem tohoto děje bylo smrtelné zranění řidiče vozidla Škoda Octavia, a že

- soudy straně obviněného shledaly porušení § 21 odst. 1 zákona č. [361/2000](#) Sb., o silničním provozu s tím, že povinnost zachování zvýšené opatrnosti při odbočování, aby nedošlo k ohrožení řidiče jedoucího za ním, je nutno vztáhnout zejména k okamžiku počátku samotného odbočování.

13. Státní zástupkyně zmínila, že ze znaleckého posudku z oboru silniční dopravy vyplynulo, že v momentě, kdy obviněný začal v rámci odbočovacího manévru přejíždět z pravého jízdního pruhu do levého jízdního pruhu, byl už vozidlem poškozeného předjížděn. Na rozdíl od závěrů odvolacího soudu však je možné vyslovit s právní kvalifikací užitou soudem prvního stupně souhlas, neboť k naplnění znaků kvalifikované skutkové podstaty trestného činu usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 2 tr. zákoníku je nezbytné, aby porušení konkrétní povinnosti považované za důležitou bylo v souladu s principem gradace příčinné souvislosti zásadní příčinou vzniku následku. Jestliže při vzniku následku spolupůsobilo více příčin, stejně tak jako v tomto případě, kdy bylo výrazné spoluzavinění poškozeného, který porušil § 17 odst. 5 písm. e) zákona č. [361/2000](#) Sb., o silničním provozu, pak právě ono významné spoluzavinění, které bylo rovněž příčinou vzniku následku, nedovoluje dovodit, že obviněný spáchal trestný čin usmrcení z nedbalosti tím, že porušil důležitou povinnost, která mu byla uložena zákonem (viz usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2016, sp. zn. 15 Tdo 944/2015).

14. Jestliže byl obviněný uznán vinným přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku, poté soudy podle státní zástupkyně správně zvažily obecná východiska příčinného vztahu, který spojuje jednání s následkem. Příčinný vztah je obligatorním znakem objektivní stránky trestného činu, a proto pachatel může být trestně odpovědný za trestný čin jen tehdy, pokud svým jednáním skutečně způsobil trestněprávně relevantní následek. Není-li zde příčinný vztah, nelze mu k tíži přičítat následek, což pak vede k tomu, že odpadá jeho trestní odpovědnost. Samotným základem příčinného vztahu je teorie podmínky, podle které je příčinou každý jev, bez něhož by jiný jev buď vůbec nenastal, anebo nenastal způsobem, jakým nastal. Teorie podmínky je korigována za použití zásad umělé izolace jevů a gradace příčinné souvislosti, stejně tak i zkoumáním stavu kauzality a zavinění a s tím souvisejícím tzv. přerušením příčinné souvislosti. Proto je třeba v kauzálním vztahu izolovat jednání v trestněprávním smyslu, trestněprávní příčinu a trestněprávní následek. Je třeba zdůraznit, že příčinná souvislost mezi jednáním pachatele a následkem se nepřerušuje, jestliže k jednání pachatele přistoupí další skutečnost, jež spolupůsobí při vzniku následku, avšak jednání pachatele zůstává takovou skutečností, bez níž by k následku nebylo došlo (srov. rozhodnutí publikované pod č. [37/1975](#) Sb., rozh. tr.). Není také rozhodující, jestli k následku došlo působením více okolností, nejenom tedy konáním pachatele. Určité jednání nebo okolnost má povahu příčiny i tehdy, když kromě ní k následku vedly další okolnosti, případně jednání. Příčinná souvislost je dána i tehdy, když vedle příčiny, která způsobila následek, působila i další příčina, přičemž je nerozhodné, jestli každá z těchto příčin byla jinak způsobitelná přivodit následek sama o sobě, nebo mohla tento následek přivodit jen ve vzájemném spolupůsobení s druhou příčinou (srov. rozhodnutí publikované pod č. [47/1970](#) II. Sb. rozh. tr.).

15. Podle státní zástupkyně bylo v posuzované trestní věci bez pochybností prokázáno, že obviněný při odbočování vlevo vytvořil překážku pro jízdu osobním automobilem jej předjíždějícího poškozeného, jehož vozidlo narazilo do vozidla obviněného, dále pokračovalo ve směru své jízdy, avšak mimo vozovku, kdy narazilo do stromu, a poškozený na následky utrpených zranění zemřel. Mezi tím, že obviněný vjel do jízdní dráhy předjíždějícího poškozeného, a tím, že svým vozidlem vytvořil překážku pro jeho jízdu a smrtelným následkem u poškozeného, existuje příčinná souvislost.

Na tom nic nemění ani samotná okolnost, že na vzniklém následku spolupůsobilo zavinění samotného poškozeného, který v případě, že obviněný dával znamení o změně směru jízdy, jej předjíždět neměl. Kdyby obviněný nezatáčel jím řízeným vozidlem doleva na účelovou komunikaci, pak by k uvedenému následku nedošlo. Není správný názor, že obviněný je odpovědný pouze za rozvoj příčinné souvislosti mezi svým jednáním a zraněním poškozeného, které by se rozvinulo, pokud by jel jinou rychlostí, příp. jinak reagoval na jeho zatáčecí manévry. Příčinnou souvislost mezi jednáním pachatele a vzniklým následkem totiž nelze omezovat pouze na hypotetické následky v případě vygenerování obvyklých, resp. zákonem o silničním provozu předvídaných řádných podmínek.

16. K obviněným namítanému principu omezené důvěry v dopravě, jehož podstatou je, že se řidič při provozu na pozemních komunikacích může spoléhat na to, že ostatní účastníci budou dodržovat pravidla provozu na pozemních komunikacích, státní zástupkyně uvedla, že pokud z konkrétních okolností nevyplývá opak, pak je třeba zdůraznit, že tento princip porušen nebyl. Odbočování vlevo patří mezi nejtěžší dopravní manévry při jízdě vozidlem, kdy řidič musí přihlídnout a zohlednit jak situaci ve svém směru jízdy, tak i v protisměru, stejně tak jako situaci v místech, kam hodlá odbočit a ke kterému se přibližuje. Právě proto je dopravními předpisy vyžadována po řidiči zatáčejícím vlevo zvýšená opatrnost. Zvýšená opatrnost pak znamená, že situaci za svým vozidlem musí kontrolovat nejen v momentě, kdy dává světelné znamení o změně směru jízdy, ale i v době samotného odbočovacího manévru, kdy se vozidlo začne vychylovat do jízdniho pruhu, v němž může očekávat pohyb vozidel. Zvýšenou opatrnost je možné logicky na řidiči odbočujícím vlevo požadovat i z toho důvodu, že v momentě odbočování snižuje rychlost, která mu umožňuje zareagovat na případně předjíždějící vozidlo ve vysoké rychlosti zastavením a posečkáním s dokončením odbočení (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2016, sp. zn. 4 Tdo 264/2016).

17. Z výsledků dokazování, především pak ze znaleckého posudku z odboru dopravy, vyplynulo, že příčinou nehodového děje byla technika jízdy obviněného, kdy neregistroval vozidlo poškozeného před zahájením odbočovacího manévru. Jednoznačně bylo prokázáno i to, že vozidlo obviněného bylo v době střetu v pohybu a nenacházelo se ve svém jízdniím pruhu, případně při středové čáře, jak se snažil tvrdit ve své obhajobě obviněný. Bylo rovněž prokázáno, že poškozený před střetem reagoval na manévry obviněného tím, že se mu snažil vyhnout a znalec jeho reakci označil za včasnou, byť nebyla způsobila odvrátit nehodový děj, neboť poškozený se pohyboval rychlostí 90 km/h. Jestliže obviněný inzeroval změnu směru jízdy zapnutím světel signalizujících odbočení vlevo, je zjevné, že i poškozený spoluzavinil vzniklý následek, neboť předjíždět neměl. Uvedený závěr je však vykládán ve prospěch obviněného v souladu se zásadou in dubio pro reo, neboť důkazně nebylo podloženo, zda a kdy zapnul ukazatel o změně směru jízdy.

18. Dovolatel ve svém mimořádném opravném prostředku zpochybnil rovněž správnost výroku o náhradě škody z rozsudku Krajského soudu v Brně. Učinil tak však prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 265 odst. 1 písm. h) tr. ř., který je dán tehdy, jestliže obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným. Již ze zákonné dikce předmětného dovolacího důvodu je zřejmé, že svými námitkami zmíněný dovolací důvod naplnit nemohl, neboť uvedený dovolací důvod se striktně váže k výroku o trestu, za který výrok o náhradě škody označit nelze, byť je třeba zvážit, že jde o navazující rovinu civilní, která může mít na dovolatele daleko tvrdší dopad, než podmíněné odsouzení, a to proto, že náhrada nemajetkové újmy na zdraví, odvozená od výroku o vině dosahuje v této věci úhrnem částku přes 2.000.000 Kč. Námitky dovolatele v uvedeném smyslu je však možné podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť tak namítá jiné nesprávné hmotněprávní posouzení spočívající v řešení otázky spoluzavinění poškozeného ve smyslu § 2918 NOZ.

19. Obviněný v mimořádném opravném prostředku naznačil, že ze strany odvolacího soudu došlo k porušení zásady reformace in peius, pokud odvolací soud na základě pouze jím podaného odvolání

změnil výrok o náhradě škody v jeho neprospěch. Jestliže obviněný namítl, že Krajský soud v Brně, jako soud odvolací, nerespektoval zákaz reformace in peius, namítl porušení zásad spravedlivého procesu, takže i k této námitce je třeba se vyjádřit.

20. Je zřejmé, že poškození uplatnili své nároky na náhradu nemajetkové újmy řádně a včas a obviněnému byla dána možnost v průběhu řízení seznámit se s těmito nároky a vyjádřit se k nim. Soud prvního stupně o povinnosti obviněného k náhradě nemajetkové újmy vůči pozůstalým poškozeného i náhradě škody vůči Všeobecné zdravotní pojišťovně ČR rozhodl, přičemž ale v míře nižší, než jimi uplatňované, a zohledňoval přitom okolnosti jak na straně poškozených, tak na straně obviněného, zejména jeho postoj k projednávané věci, míru zavinění a v neposlední řadě spoluzavinění samotného poškozeného. Jestliže odvolací soud k odvolání poškozených proti výroku o náhradě škody původní výrok podle § 228 odst. 1 tr. ř. učiněný soudem prvního stupně zrušil a za podmínek uvedených v § 259 odst. 3 tr. ř. znovu ve věci rozhodl ve prospěch poškozených, nedošlo tak k porušení zákazu reformace in peius. Uvedené vyplývá přímo z ustanovení § 259 odst. 4 tr. ř., které vymezuje, v jakých případech může odvolací soud rozhodnout v neprospěch obviněného. V tomto ustanovení je výslovně uvedeno, že v neprospěch obžalovaného může odvolací soud změnit napadený rozsudek buď na podkladě odvolání státního zástupce, které bylo podáno v neprospěch obviněného, a ve výroku o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení tak může učinit též na podkladě odvolání poškozeného, který uplatnil nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení. Odvolací soud však na základě odvolání poškozených proti výroku o náhradě škody nemohl zasáhnout do jiného výroku, tedy do výroku o vině, případně o trestu ve smyslu § 254 odst. 2 tr. ř., a to proto, že poškozený proti výroku o vině ani trestu odvolání podat nemůže [§ 246 odst. 1 písm. d) tr. ř.].

21. Krajský soud v Brně mohl v rámci posouzení výše náhrady nemajetkové újmy zvažovat odlišně od výroku o vině i míru spoluzavinění poškozeného, neboť prostor pro tyto úvahy mu poskytlo ustanovení § 2918 NOZ, podle kterého, vznikla-li škoda nebo zvětšila-li se také následkem okolností, které se přičítají poškozenému, povinnost škůdce nahradit škodu se poměrně sníží. Úvahy odvolacího soudu o vyšší míře zavinění obviněného, v početním vyjádření 75 %, je však třeba označit za nepřesvědčivé a vyznívající výrazně v neprospěch obviněného, a to proto, že mu na základě zjištěných skutkových okolností nelze přiřknout zásadní podíl viny na předmětné dopravní nehodě, a to z toho důvodu, že každý z účastníků předmětné dopravní nehody zásadním způsobem porušil své povinnosti. U obviněného šlo o porušení ustanovení § 21 odst. 1 zákona č. 361/200 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a poškozený porušil ustanovení § 17 odst. 5 písm. e) téhož zákonného ustanovení. U obviněného šlo o porušení míry zvýšené opatrnosti při odbočování a u poškozeného o porušení zákazu předjíždění. Opodstatněná je tudíž úvaha soudu prvního stupně o tom, že každý z účastníků předmětné dopravní nehody se podílel na vzniklém následku z 50 %. Spoluzavinění poškozeného pak bylo rovněž oprávněným důvodem pro to, proč soud prvního stupně neuznal obviněného vinným přechinem usmrcení z nedbalosti s přihlédnutím té okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, která spočívá v tom, že porušil důležitou povinnost vyplývající pro něj ze zákona. Jestliže odvolací soud rozvíjel úvahy o vyšší míře zavinění obviněného, tyto není možné označit za správné. Z toho důvodu je třeba označit za nesprávný i postup odvolacího soudu, pokud vyhověl odvolání poškozených a uložil obviněnému povinnost zaplatit jim na náhradě nemajetkové újmy vyšší částky, než které stanovil soud prvního stupně. Výrok o náhradě škody, který učinil Krajský soud v Brně, je proto třeba označit za nesprávný, neboť podle § 2918 NOZ určil nesprávně míru spoluzavinění poškozeného.

22. Státní zástupkyně proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 18. 9. 2019, sp. zn. 5 To 282/2019 ve výroku o náhradě škody ve vztahu k poškozeným M. S., V. S., L. S., H. K., E. K., J. S., J. S. a M. V., jakož i další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazujících, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením,

pozbyla podkladu, podle § 265m odst. 1 tr. ř. znovu rozhodl tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. je obviněný povinen nahradit poškozené M. S. nemajetkovou újmu ve výši 250.000 Kč, V. S. nemajetkovou újmu ve výši 250.000 Kč, L. S. nemajetkovou újmu ve výši 250.000 Kč, H. K. nemajetkovou újmu ve výši 200.000 Kč, E. K. nemajetkovou újmu ve výši 150.000 Kč, J. S. nemajetkovou újmu ve výši 120.000 Kč, J. S. nemajetkovou újmu ve výši 120.000 Kč a M. V. nemajetkovou újmu ve výši 120.000 Kč, a podle § 229 odst. 2 tr. ř. vyjmenované poškozené odkázal se zbytky jejich nároků na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních. Současně navrhl, aby tak Nejvyšší soud učinil v souladu s § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání. Pokud by Nejvyšší soud shledal, že je v posuzované věci nutno rozhodnout jiným než navrhaným způsobem, vyjádřila i pro tento případ souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.].

III. Přípustnost dovolání

23. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda v této trestní věci je dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a na místě, kde lze takové podání učinit, a zda jej podala osoba oprávněná. Shledal přitom, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř. Dále zjistil, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), přičemž splňuje i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

IV. Důvodnost dovolání

a) obecná východiska

24. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vyjádřených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda obviněným vznesené námitky naplňují jím uplatněné dovolací důvody.

25. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud musí – s výjimkou případu tzv. extrémního nesouladu – vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

26. Nejvyšší soud dále zdůrazňuje, že ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotně právních vad, ale nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k této Úmluvě.

27. Ze skutečností výše uvedených vyplývá, že východiskem pro existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. zásadně jsou v pravomocně ukončeném řízení stabilizovaná skutková

zjištění vyjádřená především v popisu skutku v příslušném výroku rozhodnutí ve věci samé, popř. i další soudem (soudy) zjištěné okolnosti relevantní z hlediska norem hmotného práva (trestního, ale i jiných právních odvětví). Ve vztahu k alternativě druhé, tj. jinému nesprávnému hmotně právnímu posouzení může být tento dovolací důvod naplněn např. i nesprávným použitím hmotně právního ustanovení v souvislosti s rozhodováním o přiznání nároku uplatněného poškozeným v rámci tzv. adhezního řízení.

28. Druhý obviněným uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. může být dán ve dvou alternativách spočívajících v tom, že buď obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl obviněný uznán vinným. Druhem trestu, který zákon nepřipouští, se zde rozumí zejména případy, v nichž byl obviněnému uložen některý z trestů uvedených v § 52 tr. zákoníku bez splnění těch podmínek, které zákon předpokládá, tj. pokud v konkrétním případě určitému pachateli za určitý trestný čin nebylo možno uložit některý druh trestu. Druhá alternativa tohoto dovolacího důvodu se týká jen těch odstupňovaných druhů trestů, které mají takovou sazbu vymezenou trestním zájmem. Tak je tomu u trestu odnětí svobody, trestu obecně prospěšných prací, trestu zákazu činnosti, peněžitého trestu, náhradního trestu odnětí svobody za peněžitý trest, trestu vyhoštění na dobu určitou a trestu zákazu pobytu.

29. Z hlediska rozhodování dovolacího soudu je vhodné připomenout, že Nejvyšší soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozhodnutí z vlastní iniciativy. Fundovanou argumentaci tohoto mimořádného opravného prostředku má zajistit povinné zastoupení obviněného obhájcem – advokátem (§ 265d odst. 2 tr. ř.).

30. Na podkladě těchto východisek přistoupil Nejvyšší soud k posouzení dovolání obviněného.

b) vlastní posouzení dovolání

K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Výrok o vině

31. Úvodem je nezbytné připomenout, že dovolací soud při hodnocení důvodnosti právní kvalifikace skutku vychází ze skutkových zjištění, která vyjadřují dovoláním napadená rozhodnutí. Je-li podstatou tohoto obviněným uplatněného dovolacího důvodu nesprávnost právního posouzení (tj. zjištění, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku), pak to znamená, že Nejvyšší soud posuzuje odůvodněnost právní kvalifikace ve vztahu k tomu, co vyjadřuje tzv. skutková věta odsuzujícího rozsudku, v níž je skutek, pro které se řízení vůči obviněnému vede, popsán. Vyjádřeno jinými slovy, základem pro zjištění, zda je dovolání obviněného opřené o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. důvodné či nikoli, je to, zda popis skutku obsažený ve výrokové části rozsudku je dostatečný pro subsumpci pod příslušné zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu, který v něm soud nalézací, příp. odvolací shledal. Ve věci posuzované to znamená, že Nejvyšší soud zkoumal, zda to, co nalézací soud vyjádřil ve výroku svého rozsudku jako své skutkové zjištění (viz bod 1.), odůvodňuje závěr, že obviněný jinému z nedbalosti způsobil smrt (tzv. právní věta odsuzujícího rozsudku). Je totiž nezbytné zopakovat, že přes výhrady soudu odvolacího (k nim níže) byl dovolatel pravomocně uznán vinným přečinem usmrcení z nedbalosti v jeho základní skutkové podstatě, tj. podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku, a že tudíž ke kasaci dovoláním napadeného rozsudku odvolacího soudu a současně i jemu předcházejícího rozsudku soudu nalézacího by Nejvyšší soud z důvodu nesprávné právní kvalifikace skutku mohl přistoupit jen tehdy, pokud by dospěl k závěru, že skutková zjištění obsažená ve výroku o vině rozsudku nalézacího soudu (který nebyl v rámci odvolacího řízení změněn) soudem užitou právní kvalifikaci skutku v podobě přečinu

podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku nevyjadřují.

32. Již na tomto místě je proto třeba zdůraznit, že samotnou důvodnost dovolání obviněného, která by měla vést k jím požadovanému zrušení rozsudku odvolacího soudu, nemohou založit jeho výhrady vůči právním závěrům soudu druhého stupně, který v reakci na jeho odvolací námitky a námitky poškozených v jejich odvoláních dospěl k závěru, že důkazní situaci v posuzované věci by jako adekvátní odpovídala přísnější právní kvalifikace skutku, a to vzhledem k jím dovozené vyšší míře zavinění (a současně vyššímu podílu příčinné souvislosti jednání obviněného) na vzniku dopravní nehody. Závěr o důvodnosti dovolání obviněného proto nemohlo založit případné zjištění, že právní závěry odvolacího soudu (že jednání obviněného mělo být správně posouzeno jako přečin usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku vzhledem k naplnění znaku kvalifikované skutkové podstaty spočívající v tom, že porušil důležitou povinnost uloženou mu podle zákona) jsou neopodstatněné. Tyto jeho právní závěry totiž nemohou být považovány za tzv. ratio decidendi napadeného rozhodnutí, neboť ve vztahu k výroku o vině (při jeho potvrzení v podobě rozsudku nalézacího soudu) byly ve své podstatě – zde při respektování zásady *reformationis in peius* soudem druhého stupně – vysloveny toliko jako *obiter dictum*. K zásahu do výroku o vině by za tohoto stavu mohl dovolací soud pro neodůvodněnost právního posouzení skutku přistoupit jen tehdy, pokud by dovolací argumentace obviněného svědčila závěru, že neopodstatněný je již samotný závěr o jeho trestní odpovědnosti přečinem usmrcení z nedbalosti v jeho základní skutkové podstatě, tj. podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku. Tak tomu však podle Nejvyššího soudu není.

33. Dovolateli lze přisvědčit v jeho nazírání stran nedůvodnosti závěru odvolacího soudu o navýšení míry jeho zavinění dopravní nehody poukazem na znalce konstатовanou nižší účinnost světel (ukazatelů směru) jím řízeného vozidla. K navýšení míry zavinění by z tohoto důvodu mohl odvolací soud přistoupit tehdy, bylo-li by možno obviněnému vytýkat, že k jízdě užil vozidlo nesplňující technické parametry pro provoz, tedy v naznačených souvislostech např. pokud by ukazatel směru nebyl funkční, čímž by druhému řidiči (poškozenému) bylo znemožněno rozpoznat zámysl obviněného změnit směr jízdy, tj. odbočit vlevo na účelovou komunikaci. Nic takového však zjištěno nebylo. Navíc odvolací soud nižší intenzitu svitu a z ní dovozovanou nízkou viditelnost obviněným zapnutého ukazatele směru buduje na pouhém poukazu na denní a roční dobu („k dopravní nehodě došlo v letním období v pravé poledne“), aniž by přihlédl ke skutečně existujícím podmínkám v době vzniku nehody (viz údaj „bez zhoršených povětrnostních podmínek, zataženo“ v protokolu o nehodě v silničním provozu). Skutkový závěr o zapnutí ukazatele směru, učiněný nalézacím soudem za užití principu *in dubio pro reo* (zde však předčasně užitého, neboť si bylo lze představit další dokazování, tj. zejm. výslech manželky poškozeného), který musí být v důsledku absence podání řádného opravného prostředku v neprospěch obviněného respektován, vyložil odvolací soud bez dostatečné přesvědčivosti své argumentace v neprospěch obviněného. Přitom uvedená okolnost byla ve své podstatě jedinou skutečností, která vedla ke změně závěru o míře zavinění, neboť ostatní zmíněné (bod 4. rozsudku odvolacího soudu) byly již zhodnoceny soudem nalézacím. Potud tedy lze námitkám dovolatele přisvědčit.

34. Tvrdí-li však dále, že míra spoluzavinění poškozeného „má za dané situace takovou intenzitu, že by stačilo na zavinění samostatné“, což má vést k závěru, že jediným viníkem je poškozený, pak v této části své argumentace odhlíží od skutkových zjištění nalézacího soudu a jím vyslovených závěrů, neboť svůj závěr činí formou prosazování svých vlastních hodnotících úvah a svých – od soudem zaujatých – odlišných skutkových závěrů. Akcentuje význam pochybení poškozeného (bod 8. dovolání), přičemž tak činí i formou podsouvání závěrů, které soud nečinil („vysoce pravděpodobně i nepřiměřenou rychlostí“), což souvisí i s jeho permanentní snahou o zpochybnění správnosti odborných závěrů obsažených ve zpracovaném znaleckém posudku. V této souvislosti musí dovolací soud připomenout, že do skutkových zjištění soudů nižších stupňů zásadně nezasahuje (s výjimkou případu tzv. extrémního nesouladu, což není případ posuzovaný, neboť obviněný takovou námitku ani

neučinil obsahem svého dovolání). Vychází proto ze zjištění, která učinily soudy ve svých rozhodnutích, která ústí do závěru, že obviněný nedodržel zákonná ustanovení, kterými se řídí odbočování řidiče s vozidlem vlevo (§ 21 odst. 1 zákona č. [361/2000](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů), neboť odbočovací manévr zahájil v době, kdy již tak činit neměl („zahájil odbočování v okamžiku, kdy již byl předjížděn zleva osobní automobilem značky Škoda Octavia combi, RZ XY řízeným E. S.“), přičemž levou částí svého vozidla vjel do jízdní dráhy poškozeného, který jej předjížděl. Od svého spoluzavinění, které zcela důvodně prokázal soud nalézací (str. 5 - 6 rozsudku), obviněný ve svém mimořádném opravném prostředku zcela odhlíží.

35. Stejně konstatování platí i pro popíranou příčinnou souvislost jednání dovolatele se vzniklým následkem. Jím dovozovaný závěr, že smrtelné zranění poškozeného nemá žádnou příčinnou souvislost s jeho jednáním, musí Nejvyšší soud důrazně odmítnout. Dovolatelem akcentovanou kolizi vozidla poškozeného se stromem totiž nelze přičítat, jak svou dovolací argumentací činí, toliko jednání poškozeného, který se podle zjištění nalézacího soudu na jejím vzniku taktéž podílel (podle jeho zjištění 50 %), nýbrž zcela nepochybně i jednání obviněného. Ten podle zjištění nalézacího soudu svým jednáním zapříčinil, že vozidlo poškozeného sjelo mimo vozovku a poté, již v zásadě neovladatelné, směřovalo levou částí do označeného stromu, po kolizi s nímž se převrátilo. Stejně jako není důvod zpochybňovat to, že nebyť přejetí obviněného vozidlem do levého jízdního pruhu, nedošlo by k vyjetí vozidla řízeného poškozeným mimo vozovku (nejen pro jeho snahu vyhnout se střetu vybočením vlevo, ale i v důsledku zasažení pravé části jím řízeného vozidla vozidlem obviněného), není ani důvod dovozovat, že následně - ryze v důsledku jednání poškozeného, tj. absencí jeho odpovídající reakce, která by vedla k zabránění ke střetu se stromem - došlo k tzv. přerušení příčinné souvislosti mezi jednáním obviněného a vzniklým následkem, tj. smrtí poškozeného. Závěr, který se obviněný snaží prosadit, tj. že svým jednáním z hlediska příčinné souvislosti vůbec ke vzniku smrtelného následku vůbec nepřispěl, nemá oporu v provedeném dokazování a z něho vyvozených skutkových zjištěních.

36. K otázce obviněným odkazovanému principu omezené důvěry v dopravě, s jehož oporou se snaží dovolací soud přesvědčit o tom, že výlučným viníkem dopravní nehody byl poškozený, dostačuje v zásadě odkázat na to, co ve svém vyjádření uvedla státní zástupkyně (výše bod 16.). Nelze totiž přehlédnout, že charakter vozovky (přehledný rovný úsek, dostatečný šíře vozovky) umožňoval, aby se na ní řidič (tedy i poškozený) s vozidlem pohyboval rychlostí na horní hranici rychlosti povolené (tj. 90 km/h) a že již z tohoto hlediska, pokud v souvislosti s odbočovacím manévrem musel obviněný rychlost jím řízeného vozidla do značné míry snížit, bylo základní povinností obviněného, ještě předtím, než odbočovací manévr zahájil, přesvědčit se, kde se nachází za ním jedoucí vozidlo poškozeného, o jehož existenci věděl. Tím spíše to platilo, odbočoval-li na účelovou komunikaci. Z pohledu za ním jedoucího poškozeného totiž předvídatelnost takového odbočení snižoval i fakt, že existenci této komunikace předem nesignalizovala příslušná dopravní značka. Možnosti poškozeného včas rozpoznat záměr obviněného se tak omezily na vnímání vlastní jízdy obviněného (zejm. snížení rychlosti) a světelnou signalizaci, ve vztahu k jejíž včasnosti přistoupil soud prvního stupně zjevně za užití principu *in dubio pro reo*.

37. Konečně namítá-li dovolatel poněkud rozporně („[n]ení přípustné, aby byla míra zavinění závislá na nahodilé okolnosti, jakou jsou světelné podmínky“ - k tomu viz § 4 písm. a) zákona č. [361/2000](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, a oproti tomu jeho námitka, že všechny orgány činné v trestním řízení mlčí ve vztahu k posouzení jízdy poškozeného ve smyslu této povinnosti, přizpůsobení jízdy povětrnostním podmínkám), že nezohledněno zůstalo další možné porušení povinnosti řidiče ze strany poškozeného vzhledem k panujícím povětrnostním podmínkám, pak lze odkázat na to, že s ohledem na skutková zjištění soudů o příčinách vzniku kolize obou vozidel (a to i s přihlédnutím ke konstatovanému stavu vozovky, viditelnost atd. v protokolu o nehodě v silničním provozu), není taková námitka opodstatněná, neboť v takovém porušení příčinu nehody spatřovat nelze.

38. Protože v řízení před soudy nižších stupňů byly objasněny způsobem odpovídajícím § 2 odst. 5 tr. ř. základní skutečnosti nezbytné pro rozhodnutí o vině dovolatele, není důvod k tomu, aby dokazování provedené před soudy nižších stupňů bylo označeno za nedostatečné. Nepochybně by si bylo lze představit provedení dokazování ve větším rozsahu, než se stalo (objasnění dalších skutečností, např. určení přesné polohy vozidla obviněného po nehodě, mohlo přispět k detailnějšímu zhodnocení věci), na straně druhé jeho doplnění není nezbytné z pohledu, který se snaží prosadit obviněný.

39. Úkolem dovolacího soudu není, aby znovu zcela podrobně odůvodnil oprávněnost skutkových a právních závěrů obsažených v dovoláním napadeném rozsudku. Nejvyšší soud se proto omezuje na konstatování, že dovolání obviněného napadající výrok o vině není možno s přihlédnutím k výše uvedenému a tomu, co obsahuje odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, pokládat za důvodné. Vzhledem k tomu, že k námitkám obviněného se podrobným způsobem vyjádřila státní zástupkyně, přičemž správně a vyčerpávajícím způsobem uvedla i zásadní teoretická východiska, na základě nichž se posuzuje existence příčinného vztahu (body 14. – 16. tohoto usnesení), necítil dovolací soud potřebu jí uvedené skutečnosti opakovat a takto zatěžovat text svého rozhodnutí částmi, s nimiž se zcela ztotožňuje. To mu umožnilo kratší reakci na námitku obviněného popírající existenci tohoto zákonného znaku (kauzálního nexu) objektivní stránky trestného činu, kdy toliko zopakoval, že její existence byla spolehlivě prokázána.

40. Závěrem této části je třeba uvést, že soud při posuzování správnosti právní kvalifikace skutku vycházel z toho, co rozsudek soudu prvního stupně vyjádřil ve své celistvosti, tj. jak v jeho výrokové části, tak v jeho odůvodnění, a to s přihlédnutím ke skutkovým závěrům, které musely být vyvozeny z jím aplikovaného principu in dubio pro reo, resp. navazujících závěrů o porušení povinnosti řidiče též poškozeným. Uvedený soud, jak již vyplynulo z výše uvedeného, oproti podané obžalobě při popisu skutku zmínil i to, že ke vzniku dopravní nehody došlo „při odbočování (obviněného) vlevo na účelovou komunikaci k rekreačnímu zařízení, se zapnutým ukazatelem změny směru jízdy vlevo“. V uvedeném směru tedy do popisu skutku doplnil údaj svědčící (z důvodu dále uvedeného) ve prospěch obviněného, na straně druhé v něm nevyjádřil nic, co následně (v odůvodnění rozsudku) z hlediska příčin dopravní nehody přičetl poškozenému.

41. Úkolem soudu při formulaci skutku ve výrokové části rozsudku je postupovat tak, aby jeho popis byl dostatečný pro hmotně právní subsumpci pod zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu, který je ve skutku spatřován. Uvedený požadavek se vztahuje jak ke znakům základní, tak znakům kvalifikované skutkové podstaty. Ty by měly být adekvátně vyjádřeny již v tzv. skutkové větě výroku o vině, nikoli snad až v rámci vyjádření širších skutkových souvislostí v rámci odůvodnění rozsudku. V této části rozhodnutí by zásadně mělo být obsaženo případné detailnější rozvinutí skutkových zjištění vyjádřených z hlediska základních znaků příslušného trestného činu již v jeho výrokové části. V případě, že objektivní stránka dotyčné skutkové podstaty je vymezena znakem spočívajícím v porušení důležité povinnosti (např. § 143 odst. 2 tr. zákoníku), příp. znakem hrubého porušení zákona (např. § 143 odst. 3 tr. zákoníku), měl by již popis skutku obsahovat údaje konkretizující příslušná ustanovení zákona, jež byla jednáním pachatele porušena (k uvedenému viz např. rozhodnutí publikované pod č. 10-II/2019 Sb. rozh. tr.).

42. Výkladem opaku (argumentum a contrario) lze dospět k závěru, že obdobně by již v popisu skutku měly být vyjádřeny ty skutečnosti, které brání aplikaci příslušného zákonného znaku, který by – nebyť jich – měl být při právní kvalifikaci skutku použit. Jde o to, že v situaci, kdy se na vzniku následku podílí významnou měrou jednání poškozeného, nepřichází z důvodu vyloženého v usnesení velkého senátu trestního kolegia publikovaného pod č. [32/2016](#) Sb. rozh. tr. (otázka tzv. gradace příčinné souvislosti) vyslovení viny pachatele trestného činu v podobě kvalifikačního znaku daného porušením důležité povinnosti, event. hrubého porušení zákona. Podle úsudku Nejvyššího soudu měl proto soud prvního stupně již ve výrokové části svého rozsudku vhodným způsobem vyjádřit to, co

vedl v jeho odůvodnění, tj. že poškozený se rovněž, a to podstatnou měrou, na vzniku posuzované dopravní nehody podílel svým jednáním, když porušil ustanovení § 17 odst. 5 písm. e) zákona č. [361/2000](#) Sb. Takovým vyjádřením by totiž došlo k „projasnění“ významu nalézacím soudem doplněného údaje („se zapnutým ukazatelem změny směru jízdy vlevo“), neboť by tím bylo vystiženo, že poškozený k předjíždění vozidla obviněného přistoupil přesto, že ten v dostatečném časovém a místním předstihu před vlastním vybočením do levého jízdního pruhu dal světelnou signalizací najevo svůj úmysl odbočit. Přestože soud prvního stupně k takovému závěru stran jednání obviněného zřejmě dospěl (na základě použití pravidla in dubio pro reo včetně údaje obviněného, kdy započal se světelnou signalizací), což je třeba dovodit z jeho právního závěru o porušení zmíněného ustanovení zákona poškozeným, vlastní vyjádření v tzv. skutkové větě toto explicitně nevyjadřuje, neboť umožňuje i jiný výklad. Pokud by totiž obviněný k takovému jednání (zapnutí světelné signalizace) přistoupil až v okamžiku vlastního odbočovacího manévru, tedy již v době, kdy jej poškozený předjížděl a byl proto se svým vozidlem v levém jízdním pruhu, nebylo by možné dovozovat uvedené porušení zákonného ustanovení poškozeným. V důsledku toho by ovšem nastal důvod k tomu, aby při posouzení jednání obviněného bylo důvodně zvažováno, že svým jednáním porušil důležitou povinnost uloženou mu zákonem. Transparentnosti rozsudku by proto nepochybně prospělo, pokud by uvedené skutečnosti soud prvního stupně uvedl již v popise skutku ve výrokové části rozsudku (s tím, že vlastní vyjádření podílu by zmínil až v rámci argumentace obsažené v jeho odůvodnění).

43. Zbývá dodat, že nyní uvedené skutečnosti však nic nemění na tom, že z hlediska výroku o vině neshledal Nejvyšší soud žádného zákonného důvodu k tomu, aby na podkladě dovolání obviněného takový výrok svým rozhodnutím zrušil.

Výrok o náhradě nemajetkové újmy a náhradě škody

44. Skutečností je to, že obviněný výroky, jimiž byl zavázán k částečné náhradě nároků uplatněných poškozenými, nenapadl na podkladě tohoto důvodu dovolání, tj. jeho druhé alternativy, nýbrž na podkladě dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. (viz níže), avšak argumentace, kterou ve svém mimořádném opravném prostředku uplatnil, umožňuje dovolacímu soudu přistoupit k posouzení správnosti výroků, jimiž o této otázce nově na podkladě jejich odvolání rozhodl soud druhého stupně. Obviněný totiž jednak vyjádřil, že

- a) za nezákonné pokládá i tyto výroky, jimiž byly přiznány nároky poškozeným – příbuzným usmrceného poškozeného, jednak i to,
- b) v čem podle něj tato okolnost spočívá, tj. v nesprávném určení míry spoluúčasti poškozeného (řidiče druhého vozidla) na vzniku nehody, od níž se odvinula i výše nároků, které byly poškozeným přiznány.

45. Ačkoli dovolatel ve svém mimořádném opravném prostředku žádné ustanovení hmotně právní povahy, jež by mělo být v souvislosti s rozhodnutím soudů o uplatněných nárocích porušeno, neuvádí, lze – a to i proto, že dále citované ustanovení, které zjevně aplikovaly, nezmínil ani jeden ze soudů nižších stupňů – vyjít z toho, na co v této souvislosti poukázala ve svém vyjádření státní zástupkyně. Ta důvodnost naplnění druhé alternativy tohoto dovolacího důvodu v případě výroku o náhradě nemajetkové újmy a náhradě škody shledala v nesprávné aplikaci § 2918 zákona č. 89/201 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“).

46. Citované ustanovení stanoví, že vznikla-li škoda nebo zvětšila-li se také následkem okolností, které se přičítají poškozenému, povinnost škůdce nahradit škodu se poměrně sníží (věta první). Podílejí-li se však okolnosti, které jdou k tíži jedné či druhé strany, na škodě jen zanedbatelným, způsobem, škoda se nedělí (věta druhá). Ze systematiky zařazení § 2918 v zákoně (Oddíl 2 Povinnost nahradit škodu) i užití terminologie („škoda“, „nahradit škodu“) je nesporné, že toto ustanovení lze užit v souvislosti s rozhodováním nároku na náhradu škody. Jeho použitelnost je však širší. Vzhledem

ke znění § 2894 odst. 2 věty druhé o. z. (v případě, že škůdce postihuje povinnost odčinit jinému nemajetkovou újmu, stanoví-li to zákon), podle něhož [v] takových případech se povinnost nahradit nemajetkovou újmu poskytnutím zadostiučinění posoudí obdobně podle ustanovení o povinnosti nahradit škodu, zahrnuje i rozhodování o náhradě nemajetkové újmy. Nutno tudíž dospět k závěru, že vadná aplikace § 2918 o. z. v souvislosti s rozhodováním trestního soudu o nároku poškozeného na náhradu škody či nemajetkové újmy může tuto variantu dovolacího důvodu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., tedy že rozhodnutí spočívá na jiném nesprávném hmotně právním posouzení, naplnit.

47. Z již výše uvedeného (bod 3.) plyne, že odvolací soud svým rozsudkem navýšil povinnost obviněného odčinit nemajetkovou újmu poškozených a též uhradit vzniklou škodu, uloženou mu soudem prvního stupně na podkladě užití § 2959 o. z., přičemž je třeba dodat, že tak učinil na podkladě jiného, avšak zcela neopodstatněného, zhodnocení jeho míry zavinění nehodového děje. Zatímco soud prvního stupně, vyjma jím uvedených porušení povinností řidiče ze strany obviněného, přihlédl i k porušení podobných povinností poškozeným, odvolací soud tyto zcela neopodstatně, se zdůrazněním faktu, který nebylo možno obviněnému přičítat, neboť se k němu jeho žádné zavinění nevztahovalo (viz výše bod 33.), upozadil. Jeho závěry tak nebylo možno akceptovat, což má již (na rozdíl od jím nezměněného výroku o vině) dopad do roviny výroků o přiznání nároků poškozených. S ohledem na to, co ve svém rozsudku uvedl soud nalézací, i na to, co odeznělo ve vyjádření státní zástupkyně, shledal dovolací soud správným rozhodnutí o těchto výrocích učiněné soudem prvního stupně. Pokud ten uzavřel, že uplatněné nároky je nezbytné s ohledem na okolnosti, které se přičítají poškozenému (a jsou jimi vyjmenovaná porušení zákona), zkrátit o polovinu, neboť se na vzniku nehody podílel z 50 %, pak uvedený soud správně aplikoval § 2918 o. z. Změna, kterou provedl soud odvolací, za tohoto stavu věci zatížila jeho rozsudek vadou naplňující dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

48. Tento dovolací důvod obviněný svou dovolací argumentací vůbec nenaplnil ani z formálního hlediska, neboť jeho výhrady nesměřují vůči trestům, které mu byly rozhodnutími soudů nižších stupňů uloženy (tj. vůči trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku, jehož výkon mu byl podmíněně odložen na zkušební dobu dvou roků, a vůči trestu zákazu činnosti spočívajícímu v zákazu řízení všech motorových vozidel, který mu byl uložen na dobu dvou roků), nýbrž vůči výroků, jež odvolací soud vyslovil podle § 228 odst. 1 tr. ř., tj. výroků o náhradě (odčinění) nemajetkové újmy v penězích a náhradě škody. Výroky, jimiž trestní soud v rámci adhezního řízení rozhodne o uplatněných nárocích poškozených, nelze pokládat za výrok o trestu. Neřeší se jimi otázka právních následků zjišťované trestní odpovědnosti (tyto následky mají podobu trestů a ochranných opatření, tj. trestních sankcí uvedených v § 36 tr. zákoníku) nýbrž odpovědnost, která se na pachatele trestného činu při splnění zákonných předpokladů vztahuje z hlediska předpisů netrestní povahy (zpravidla občanskoprávních, pracovníprávních apod.). Je tedy zcela nepřipadné tvrdit, že případné zhoršení postavení obviněného, které bylo vyvoláno důvodným odvoláním poškozeného podaným v jeho neprospěch a projevilo se změnou v jeho neprospěch u takového výroku, znamená zpřísnění trestního postihu obviněného, a že jeho důsledkem je uložení trestu, který zákon nepřipouští. Nezbyvá než připomenout, že byť lze v dovolacím řízení napadat jak výrok o trestu, tak o ochranném opatření, stejně jako výroky o náhradě škody, o náhradě nemajetkové újmy či o vydání bezdůvodného obohacení, k nápravě případných vad dovoláním napadených rozhodnutí jsou určeny odlišné dovolací důvody. Stejně jako nelze úspěšně napadat výrok o ochranném opatření na podkladě dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., neboť k tomu je určen dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. j) tr. ř., nelze obdobně podle prvně jmenovaného ustanovení napadat ani výrok o náhradě škody a náhradě nemajetkové újmy.

V. Způsob rozhodnutí

49. Skutečnosti uvedené v bodě 44. až 47. tohoto usnesení vedou k závěru o částečné důvodnosti dovolání obviněného. Před rozhodnutím o něm však bylo třeba - vzhledem k tomu, co obviněný rovněž vznesl jako výhradu ve svém mimořádném opravném prostředku - posoudit, zda zrušení příslušné části rozsudku odvolacího soudu není odůvodněno i porušením jeho práva na spravedlivý proces. Nejvyšší soud totiž ještě musel uvážit, zda důvod kasace dovoláním napadeného rozsudku nevyvolává ta část dovolací argumentace obviněného (bod 3. dovolání), v níž namítá, že „[z]výšení náhrad ve výroku o náhradě škody nebylo na základě aplikace jiného právního názoru na míru práva na odškodnění, ale vzhledem k odlišnému posouzení skutkového stavu z hlediska míry zavinění obžalovaného a poškozené“, s čímž spojuje tvrzení, že „fakticky tak odvolací soud nově rozhodl o vině obžalovaného, aniž by podal odvolání státního zástupce“, což ve své podstatě opakuje v bodě 12. dovolání („... k faktickému zvýšení míry zavinění dovolatele došlo bez dostatečně obsáhlého kontradiktorního dokazování, po absenci odvolání státního zástupce“).

50. Takto - byť nepřesně vyjádřená (viz „míry zavinění ... poškozené“ - zjevně míněno poškozeného) - formulace musí být po obsahové stránce vyložena tak, že obviněný namítá, že ke zvýšení nároků přiznaných odvolacím soudem poškozeným došlo na podkladě jiného (v jeho neprospěch učiněného) závěru o vině (vyšší míře jeho zavinění smrtelného následku poškozeného), a to při absenci odvolání státního zástupce podaného v jeho neprospěch proti výroku o vině.

51. Takto popsaná procesní situace ve věci dovolacím soudem posuzované skutečně nastala. Plyne to i z odůvodnění dovoláním napadeného rozsudku, v němž odvolací soud uvedl, že

- „nerespektování povinnosti stanovené ve druhé větě ustanovení § 21 odst. 1 silničního zákona obžalovaným za výše popsané situace bylo výrazně neohleduplné a riskantní a bylo zásadní příčinou vzniku dopravní nehody, podíl obžalovaného na vzniku dopravní nehody byl minimálně 75% ... Ze strany obžalovaného tedy došlo k porušení důležité povinnosti a jeho jednání mělo být proto kvalifikováno jako přečin ublížení na zdraví podle § 147 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku.“ (viz bod 5. odůvodnění rozsudku),

což jej vedlo - skrze odlišné posouzení míry zavinění obviněného - k závěru o důvodnosti odvolání poškozených, o nichž uvedl, že

- „tato odvolání jsou částečně důvodná, neboť podíl usmrčeného poškozeného na vzniku nehody činil maximálně 25%.“ (bod 6. odůvodnění rozsudku).

52. Odvolací soud vědom si nemožnosti změny napadeného rozsudku ve výroku o vině v neprospěch obviněného v důsledku absence takto zaměřeného odvolání podaného v jeho neprospěch (státní zástupce se odvolání vzdal ihned po vyhlášení rozsudku soudem prvního stupně) ponechal výrok o vině a trestu nedotčen (odvolání obviněného jako neodůvodněné podle § 256 tr. ř. zamítl). Na podkladě odvolání poškozených podaných v neprospěch obviněného do výroků o náhradě nemajetkové újmy a náhradě škody však v jeho neprospěch rozhodl způsobem již výše (bod 3.) uvedeným.

53. Dovolací soud za tohoto stavu musel posoudit, zda uvedeným postupem odvolacího soudu nedošlo k porušení práva obviněného na spravedlivý proces, neboť jeho součástí je i dodržení garancí plynoucích pro obviněného v případě odvolacího řízení (zejména zákaz změny napadeného rozsudku k tíži obviněného, nebylo-li odvolání podáno v jeho neprospěch - tzv. zákaz reformationis in peius). Ten je vyjádřen v ustanoveních § 259 odst. 4 tr. ř. a § 264 odst. 2 tr. ř. Není třeba připomínat, že podle prvně uvedeného ustanovení [v] neprospěch obžalovaného může odvolací soud změnit napadený rozsudek jen na podkladě odvolání státního zástupce, jež bylo podáno v neprospěch obžalovaného; ve výroku o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení tak může učinit též na podkladě odvolání poškozeného, který uplatnil nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení.

54. Na posouzení dovolacího soudu bylo, zda změna provedená v neprospěch obviněného ve výrocích, kterou učinil odvolací soud v rámci rozhodování adhezní složky řízení, je vázána pouze na

samotnou skutečnost, že takový výrok v neprospěch obviněného poškozený napadne, či zda je podmíněna i splněním dalších podmínek, které je třeba vyvodit ze souvisejících ustanovení upravujících odvolací řízení. Konkrétně jde o to, že jedinou osobou oprávněnou napadnout rozsudek v neprospěch obviněného v celém jeho rozsahu je státní zástupce [§ 246 odst. 1 písm. a) tr. ř., § 247 odst. 1 tr. ř.], zatímco poškozený je oprávněn rozsudek napadnout jen v části týkající se jím uplatněného nároku [§ 246 odst. 1 písm. d) tr. ř.] a jen ve vztahu k tomuto výroku může své odvolání podat v jeho neprospěch [§ 247 odst. 1 věta za středníkem tr. ř.].

55. Z uvedeného však nelze dovodit, že by poškozený nebyl oprávněn domáhat se svým odvoláním vyslovení výroku o přiznání vyššího odškodnění či vyššího odčinění nemajetkové újmy v situaci, kdy příslušný výrok o vině, v němž má výrok o náhradě škody či náhradě (odčinění) nemajetkové újmy svůj podklad, nenapadl v neprospěch obviněného státní zástupce. I v situaci, kdy poškozený namítá nesprávnost určení podílu okolností, které se přičítají ve smyslu § 2918 o. z. poškozenému, a kdy tedy namítá nesprávnost posouzení takových konkrétních okolností, které hodnoceny v jiných souvislostech mají bezprostřední vliv na výrok o vině (viz zejm. závěry vyslovené v usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2016, sp. zn. 15 Tdo 944/2015, publikovaném pod č. [32/2016](#) Sb. rozh. tr.), nepostupuje jako osoba neoprávněná k podání takového odvolání, o jejímž řádném opravném prostředku by mělo být rozhodnuto způsobem uvedeným v § 253 odst. 1 tr. ř. Takto by bylo třeba posoudit odvolání poškozeného pouze tehdy, pokud by se výlučně týkalo otázek, ve vztahu k nimž mu zákon právo odvolání nepřiznává, a pokud by jím napadal výroky, vůči nimž brojit nemůže.

56. Pokud odvolací soud v situaci, kdy se poškození žádná změna výroku o vině, event. výroku o trestu, svým odvoláním nedomáhali a usilovali toliko o změnu výroku o náhradě nemajetkové újmy, resp. i výroku o náhradě škody (poškozená H. K.), nepřekročil odvolací soud své oprávnění změnit na podkladě odvolání poškozeného jeho se týkající nárok i v neprospěch obviněného. Z uvedeného současně plyne, že při vydání svého rozsudku neporušil zásadu zákazu reformationis in peius a že tak svým rozhodnutím neporušil ani právo obviněného na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 Úmluvy. Dodát lze, že toto porušení nenastalo ani tím, že změna odvolacím soudem provedená nebyla opodstatněna skutkovými okolnostmi jím posuzovaného případu.

57. Vzhledem k dosud uvedenému rozhodl Nejvyšší soud o dovolání obviněného způsobem uvedeným ve výroku tohoto rozsudku. Z důvodu zjištěné vady výroků o náhradě nemajetkové újmy a náhradě škody zakládající naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v jeho druhé variantě podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 18. 9. 2019, č. j. 5 To 282/2019-332, částečně zrušil, a to

- ve výroku, jímž byl z podnětu odvolání poškozených napadený rozsudek Okresního soudu v Jihlavě ze dne 30. 5. 2019, č. j. 9 T 58/2019-301, podle § 258 odst. 1 písm. b), f), odst. 2 tr. ř. částečně zrušen ve výrocích, jímž byl obviněný zavázán zaplatit poškozeným M. S. nemajetkovou újmu ve výši 250 000 Kč, V. S. nemajetkovou újmu ve výši 250 000 Kč, L. S. nemajetkovou újmu ve výši 250 000 Kč, H. K. nemajetkovou újmu ve výši 200 000 Kč a náhradu škody ve výši 14 599 Kč, E. K. nemajetkovou újmu ve výši 150 000 Kč, J. S. nemajetkovou újmu ve výši 120 000 Kč, J. S. nemajetkovou újmu ve výši 120 000 Kč a M. V. nemajetkovou újmu ve výši 120 000 Kč,

- ve výroku, jímž byl obviněný podle § 228 odst. 1 tr. ř. zavázán zaplatit poškozeným M. S. nemajetkovou újmu ve výši 375 000 Kč, V. S. nemajetkovou újmu ve výši 375 000 Kč, L. S. nemajetkovou újmu ve výši 375 000 Kč, H. K. nemajetkovou újmu ve výši 375 000 Kč a náhradu škody ve výši 21 898,50 Kč, E. K. nemajetkovou újmu ve výši 225 000 Kč, J. S. nemajetkovou újmu ve výši 180 000 Kč, J. S. nemajetkovou újmu ve výši 180 000 Kč a M. V. nemajetkovou újmu ve výši 180 000 Kč a

- ve výroku, jímž podle § 229 odst. 2 tr. ř. tyto poškozené odkázal se zbytky jejich nároků na náhradu škody a nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních.

58. V uvedeném směru tak rozhodl v souladu s tím, co navrhla ve svém vyjádření k dovolání obviněného státní zástupkyně. Při rozhodování podle § 265m odst. 1 tr. ř. však již její návrh nemohl vyslyšet, neboť bylo třeba vzít na zřetel, jaká situace nastala po zrušení výše označených výroků rozsudku odvolacího soudu. Dovolací soud neshledal důvod k tomu, aby o nárocích poškozených rozhodl způsobem navrženým státní zástupkyní, tj. novým (ve své podstatně však opakovaným) vyslovením výroků, jimiž by obviněného zavázal k náhradě nemajetkové újmy a v případě poškozené H. K. i náhradě škody. V důsledku výroku pod bodem I. tohoto usnesení nastala stran výroků o náhradě škody a nemajetkové újmy situace shodná s tou, v níž rozhodoval soud odvolací. Úkolem dovolacího soudu bylo reagovat na tyto výroky obsažené v rozsudku soudu prvního stupně, stran nichž přicházelo v úvahu buď

- a) jejich zrušení v případě, že by byly shledány vadnými (s následným postupem buď podle § 259 odst. 3 tr. ř., či podle § 265m odst. 2 tr. ř.) nebo
- b) jejich potvrzení formou zamítnutí odvolání poškozených jako věcně neopodstatněných podle § 256 tr. ř.

59. Již výše Nejvyšší soud vyložil, proč dospěl k závěru, že poškozenými napadené výroky jsou správné. Svým rozsudkem proto o těchto odvoláních – s výjimkou poškozené M. S. – rozhodl způsobem upraveným v § 256 tr. ř., tj. tato odvolání jako nedůvodná zamítl. V případě poškozené M. S. byl dovolací soud nucen reagovat na zřejmou nesprávnost, která se vztahuje k datu jejího narození a která má svou příčinu v chybě zatěžující podání jejího zmocněnce. Chybný údaj (1953) tak není obsažen jen v rozsudku odvolacího soudu a není výsledkem pouhé nesprávnosti nastalé při písemném vyhotovení tohoto rozsudku (rozsudek byl s touto chybou i vyhlášen, takže postup odvolacího soudu realizovaný podle § 131 tr. ř. nebyl opodstatněný), nýbrž i v rozsudku soudu prvního stupně. Ani zde však tento chybný údaj nemá příčinu v písařské chybě a nelze ho proto napravit vydáním opravného usnesení. Nejvyšší soud proto vyjma zrušení příslušné části rozsudku soudu odvolacího přistoupil i k částečnému zrušení rozsudku soudu nalézacího, a to pouze těch výroků, které se týkaly označené poškozené, a sám pak o povinnosti obviněného nahradit poškozené nemajetkovou újmu zaplacením částky 250 000 Kč rozhodl, když se zbytkem uplatněného nároku odkázal poškozenou na řízení ve věcech občanskoprávních.

60. Zbývá dodat, že vyslovení povinnosti obviněného k náhradě nemajetkové újmy poškozené M. S. odůvodnilo rozhodnutí Nejvyššího soudu o podaném dovolání formou rozsudku. Protože jak obviněný (č. l. 370), tak státní zástupkyně (str. 7 vyjádření) vyjádřili souhlas s tím, aby o dovolání Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání, rozhodl dovolací soud v této formě zasedání, přičemž k veřejnému vyhlášení rozsudku přistoupil způsobem upraveným v § 265r odst. 8 tr. ř.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)